

ANMELDELSER.

NYE EKSPERIMENTELLE UNDERSØGELSER OVER ÅRSAGEN TIL TRÆKFUGLENES OPBRUD

Det forrige århundredes undersøgelser over fuglenes vandringer førte gennem ophobningen af et uhyre materiale af trækobserva- tioner til en positiv viden om dette interessante spørgsmål, som de tidligere oftest vidtstvævende spekulationer ikke havde kunnet give os. Højdepunktet i disse undersøgelser af »den gamle skole« blev som bekendt nået både på godt og på ondt af den begavede kunstner H. Gätke, hvis Værk »Die Vogelwarte Helgoland«, 1891, fremfor noget andet arbejde i sidste fjerdedel af forrige århundrede ved de deri fremførte påstande gav stødet til, at eksperimentet blev ind- ført i den videnskabelige udforskning af fuglenes vandringer. Et af fugletrækkets store spørgsmål, nemlig hvorledes fuglene efterår og forår vandrer ud over jordens runde kreds, blev hævet op til eksakt eksperimentel videnskab af H. Chr. C. Mortensen, hvis fra 1899 udførte ringmærkningsforsøg med fugle på videnskabeligt grundlag, efterfulgte af lignende i mange lande, i løbet af de sidste ca. 20 år har beriget vor viden om fugletrækket langt ud over, hvad man kunde have ventet, og som i hvert fald vi, der dengang for mange år siden hjalp Mortensen med ringmærkningen, slet ikke turde drømme om. På forskellige andre punkter vedrørende udforsk- ningen af trækket — dets højde og hastighed — er der i dette århundrede som bekendt, blandt andet ved Fr. v. Lucanus og G. Thienemann, også gennem eksperimentet bragt overordentlig værdifulde oplysninger til veje, således at fugletrækket ikke i den grad som i forrige århundrede er omgivet af fåget mystik. Og dog: hvor uendelig langt er der ikke endnu til, at fuglenes vandringer i alle enkeltheder forstås af mennesket. Vor viden tillader os endnu slet ikke eller kun vagt og ubestemt at give tilfredsstillende svar på det andet store spørgsmål, som den blotte kendsgerning, at fug- lene trækker, har vakt i os, nemlig spørgsmaalet: hvorfor trækker fuglene?

Et utal af teorier er fremsat herom, og mængden af dem viser os blot altfor tydeligt, at vi endnu er i fuldstændig vilderede med, hvad årsagen virkelig er til fugleskarernes opbrud om efteråret og foråret, men tillige, at dette spørgsmål ikke endeligt kan løses ad de hidtil fulgte veje. En side af det, nemlig den rent udviklingshisto- riske, vil måske aldrig kunne gribes helt af menneskeånden, men

den side af det, som foregår for vore øjne nu, årligt tilbagevendende i efterår og forår, er angribelig eksperimentelt og kan sandsynligvis bringes til en tilfredsstillende løsning. For at henlede opmærksomheden herpå skal jeg i det følgende summarisk referere et arbejde, som er fremkommet i nyeste tid, og som synes at bane sig vej frem til løsningen af i hvert fald een side af spørgsmålet: hvorfor trækker fuglene?

Forfatteren, Dr. William Rowan, kalder sit arbejde: *Experiments in Bird Migration. I. Manipulation of the reproductive cycle: seasonal histological changes in the gonads* (Proceedings of the Boston Society of Natural History, Vol. 39, No 5. Boston. Oktober 1929), og arbejdet vil, som det fremgår af titlen, blive efterfulgt af en fortsættelse, der er under udarbejdelse.

Da J. Schenk i 1924 i sit arbejde, i »Aquila«, om skovsnepens træk udtalte den formodning, at driften til at trække skyldes en hormonvirkning, og opfordrede til at finde det organ, som udskiller dette hormon, idet han mener, at først med løsningen af denne opgave vil man kunne vente væsentlige fremskridt inden for trækstudierne, blev han kort efter, i 1926, imødegået af Horst Wachs, der i sit fortræffelige arbejde »Die Wanderungen der Vögel« fraråder at lede efter et sådant hormonafsondrende organ og peger på andre veje at gå frem ad, idet han sammenfatter sine synspunkter med hensyn til, hvad det er, der vækker fuglene til vandring, i følgende oversigt (p. 604): »Keine äusseren Umstände bedingen in der Gegenwart ursächlich eine derartige Änderung des inneren Zustandes des Vogels, dass er zum Verlassen des gewohnten Gebietes gebracht wird; die massgebliche innere Zustandsänderung ist vielmehr die Folge einer physiologischen Periodizität im Gesamtstoffwechsel des Individuums selbst. Es bildet sonach das Einsetzen dieses Zustandes einen Teil des normalen artspezifischen biologischen Geschehens und ist, ebenso wie andere Äusserungen dieses Geschehens, eine Auswirkung des Gesamterbgutes des betreffenden Individuums«. Omtrent samtidig med, at denne udtalelse faldt, var det lykkedes Rowan eksperimentelt uden for træktiden at introducere vandretrangen i den lille amerikanske spurvefugl *Junco hyemalis* og at gøre det sandsynligt ved histologiske undersøgelser, at den virksomme endocrine funktion er knyttet til det interstitielle væv i testes og ovarium.

Antagelig vil Rowans arbejde blive efterfulgt af mange arbejder fra forskellig side, hvorfor en orienterende oversigt over hans forskning vil være af interesse.

Rowan anvendte til sine forsøg fortrinsvis *Junco hyemalis*, men har også benyttet andre småfugle, som imidlertid ganske i hovedsagen bekræftede resultaterne opnået ved den førstnævnte art. Denne er sommerfugl i Canada, medens den overvintrer i det sydlige og centrale af de Forenede Stater. Den ankommer til Canada først i april og forlader disse egne i september-oktober; hunnerne og til dels de unge fugle vandrer mod syd før hannerne, hvis træk bliver

ved gennem oktober måned, medens hunnernes træk i hovedsagen er sluttet med udgangen af september.

Rowan tilsigtede med sine forsøg at undersøge lysets indvirkning som udløsende faktor for den periodiske endocrine funktion, der kunde antages at bevirke trækkets igangsættelse; han mente nemlig, at fugletrækkets årlige gentagelse på et ganske bestemt tidspunkt måtte have sin igangsættende årsag i en ikke regelløst varierende ydre faktor; og som en konstant varierende ydre faktor måtte han standse ved lysets regelmæssige svinden og tiltagen året igennem — altså bestemt ved solens og jordens lovbundne stillinger — derimod ikke ved de meget variable meteorologiske forhold som temperaturer, barometriske minima og maxima, og ikke ved vekslinger i fødemængde — forhold, som uden større held var undersøgt af tidligere forskere.

For at undersøge lysets indflydelse holdt han fuglen i så stort antal som muligt i volierer, hvor de vel var underkastet stedets temperatur, men ved kunstigt lys blev sat i stand til at leve under en længere dag end stedet, hvor de om sommeren var ynglefugle, kunde byde dem om vinteren. Foruden eksperimentfuglene blev der stadig holdt kontrolfugle i volierer, hvor de ikke blev underkastet lyspåvirkning ad kunstig vej; ialt benyttedes ca. 350 *Junco* samt desuden et antal af andre fugle.

Ved hjælp af det kunstige lys lod han eksperimentfuglene gradvis få en længere og længere dag, efter at trækket om efteråret var ophevet. Og omvendt gjordes dagen i andre forsøg kortere og kortere ved at hindre lysets indtrængen i voliererne. På forskellig vis varieredes forsøgene, der blev udført gennem årene 1924 til 1928. Dels undersøgtes nu de tiltagende lysmængders indflydelse på udviklingen af kønskirtlerne — disses størrelse og indre bygning — dels indflydelsen på fuglenes tilbøjelighed til at vandre eller blive stationært, hvor de var.

Jeg skal imidlertid ikke gå nærmere ind på selve forsøgsarrangementerne o. l., men nævne hovedlinierne i de opnåede Resultater.

1. Det viste sig, at gradvis tiltagende lysmængde — 5—7 $\frac{1}{2}$ minutters daglig forlængelse af dagen — medførte, at kønskirtlerne »vågnede«, f. eks. midt om vinteren, og gennemløb den gradvise vækst, som man kan iagttage hos fugle om foråret; testes voksede fra 0.5 til 6.4 mm, hvilket er størrelsen af organet hos ynglefugle; for testes vedkommende blev det punkt i udviklingen nået, hvor sperma dannes. Kontrolfuglenes kønskirtler blev stadig efteråret og vinteren igennem staaende i hvilestadiet, forblev altså små og udviklede; disse fugles psyke forblev samtidig i vinterstadiet, idet de stadig var tavse i modsætning til de urolige, syngende eksperimentfugle.

2. Dersom forsøgsfugle, hvis kønskirtler var i »forårsstadiet«, blev sluppet fri, vandrede de fleste bort trods vinteren, medens kontrolfuglene sluppet fri under de samme ydre betingelser alle forblev stationære; de kunde altså ikke vandre, da drivkraften dertil var

død; vandretrangen var forbi og dermed evnen til at søge fra nordens kolde klima. Eksperimentfuglene, der vandrede bort, antoges med hensyn til kønskirtlernes udvikling at være i et intermediært stadium mellem hvilestadiet og det modne stadium; kontrollfuglenes kønskirtler var i fuldkommen hvile.

3. Kønskirtlerne, der var i stadierne uden for hvilestadiet eller det modne stadium, altså i til- eller aftagen, viste ligesom kønskirtlerne hos vandrende vilde fugle tilstedeværelsen af et rigt interstitielt væv, og kun forsøgsfugle med kønskirtler i disse stadier vandrede som nævnt bort, hvoraf det synes berettiget at slutte, at med det interstitielle vævs forsvinden dør vandretrangen, idet den endocrine funktion er ophørt.

4. Den normale vækst af kønskirtlerne om foråret kan standses ved, at lysmængden gradvis nedsættes pr. dag.

5. Kønskirtler, der kunstigt var bragt nær modenhedsstadiet, kunde i løbet af seks uger bringes tæt ned til hvilestadiet (minimum) ved, at lysmængden pr. dag atter gik gradvis tilbage.

6. Ved eksperimenterne kunde Rowan endogså opnå, at fugle med hensyn til udviklingen af kønskirtlerne tre gange var i maximums- og to gange i minimumsstadiet i løbet af 12 måneder. Rytmen i udviklingen af reproduktionsorganerne hos *Junco* og flere andre undersøgte fugle synes altså ved lyspaavirkning at kunne brydes vilkårligt.

7. Imidlertid synes ikke selve lyset som sådant at være den faktor, som får udviklingen igang. Dette viser Rowan ved en særlig anordning af forsøgene, idet han, foruden at have forsøgsfugle i en voliære, hvor lyset tiltager gradvist, lader andre opholde sig i en voliære, hvor lysets påvirkning er elimineret, men hvor fuglene ved et specielt arrangement, som kun tillader dem at sidde stille 20 sekunder ad gangen, bliver holdt i aktivitet i samme tidsrum, som forsøgsfuglene i »lysvolieren« bliver udsat for kunstigt lys; ved anordningen substitueres altså lysvirkningen med aktivitet hos fuglene. Da Fuglene, der blev holdt i aktivitet, men i mørke, viste samme udvikling af kønskirtlerne som »lysfuglene«, slutter Rowan heraf, at det ikke er lyset i og for sig, men den forøgede mulighed, som lyset skaffer fuglene til aktivitet, der er kilden til, at udviklingen af kønskirtlerne finder sted; og på grund af forsøgsanordningen slattes endvidere, at det er mest sandsynligt, at det først og fremmest er den tidslængde, fuglene er i aktivitet, der er det afgørende, ikke bevægelsernes større eller mindre kraft.

8. Almindeligvis tilskriver man væksten af kønskirtlerne om foråret hos fuglene den stigende temperaturs indvirkning; dette synes ifølge Rowans forsøg urigtigt — i hvert fald for de af ham undersøgte fugles vedkommende —, idet kønskirtlerne hos de forskellige forsøgsfugle nåede frem i udvikling nær til modenhed trods meget lave temperaturer — indtil $\div 52^{\circ}$ F. Omvendt kunde kønskirtlernes tilbagevenden til hvilestadiet ikke skyldes aftagende temperaturer.

9. Det viste sig, at kort, men gradvis tiltagen af perioden, hvormed dagen kunstigt gjordes længere — altså nær de naturlige forhold for den vilde fugl om foråret — var af afgørende betydning, idet pludselige forandringer efter en højere skala vel hos nogle fugle kunde fremkalde den forventede reaktion i kønskirtlernes udvikling, men hos flertallet medførte ganske uregelmæssig reaktion.

10. Den histologiske undersøgelse viste, at væksten af kønskirtlerne hos fugle, underkastede kunstig lyspaavirkning, var ganske normal som hos vilde fugle; det eneste unormale var altså tidspunktet, på hvilket de forskellige stadier opnåedes.

11. Hos hunnen er der to typer af interstitielle celler i ovariet, hvoraf den ene findes året rundt, den anden (de »luteale« celler) kun om foråret og efteråret; disse sidste udvikles relativt senere om foråret og tidligere om efteråret end det interstitielle væv i testes. Rowan tænker sig derfor en forbindelse mellem dette forhold og den kendsgerning, at hunnen om foråret kommer lidt tidligere end hunnen og om efteråret trækker senere bort.

12. En foreløbig undersøgelse af andre endocrine kirtler, thyreoidea, parathyreoidea og suprarenallegemerne, hos disse fugle tydede ikke på, at forandringer i disse står i korrelation til vandretrængens opståen hos fuglene.

Forskellige forhold peger i Rowans forsøg hen på, at fugle under visse vejrforhold, selvom vandretrængen er vågen i dem, alligevel undlader at vandre; men dette er jo ogsaa vel kendt fra trækiagttagelser over vilde fugle. Desuden må nogle fugles særlige optræden i forsøgene tilskrives selve fangenskabets skadelige indflydelse. Afvigelserne afkræfter dog slet ikke hovedresultaterne. Her må tilføjes, at eventuel påvirkning af fuglene i forsøgene ved ultraviolet bestråling ved forsøgsanordningen øjensynligt er undgået.

Det vil være indlysende af det foregående, at såfremt de af Rowan foretagne forsøg viser sig at have almen gyldighed, vil vi kunne nå et godt stykke frem mod besvarelsen af i hvert fald en side af spørgsmålet: hvorfor vandrer fuglene? Flere og flere kendsgerninger tyder på, at fugletrækket (og andre dyrs vandringer) hovedsagelig er automatisk foregående foreteelser, men ikke helt, hvilket f. eks. vises af den kendsgerning, at mange fugle efter tusinder af kilometers vandring dog er i stand til nøjagtigt at finde deres gamle redeplads igen.

Det er imidlertid endnu altfor tidligt at bedømme værdien af Rowans arbejde og at drage almengyldige slutninger af hans forsøg, idet langt mere omfattende undersøgelser må foretages, end det har været denne ene forsker muligt. At der er forskellige iagttagelser, som ikke synes at støtte Rowans »lysteori«, gør han selv opmærksom på; saaledes det forhold, at visse tropiske fuglearter vandrer op i bjærgene for at yngle (se Rowan: On Photoperiodism etc., Proc. Boston Soc. Nat. Hist., Vol. 38. 1926). Men sikkert er det, at de foretagne forsøg rejser en mængde spørgsmål, hvis besvarelse vil være af stor betydning for den videre udbygning af læren om vandringer foretagne ikke alene af fugle, men ogsaa af fisk o. s. v. Jeg skal

f. eks. nævne nogle få af de spørgsmål, som man efter læsningen af Rowans arbejde uvilkårligt må stille sig selv:

Hvorledes forholder det interstitielle vævs udvikling sig hos fugle, som inden for en del af deres udbredningsområde er trækfugle, men inden for en anden del er standfugle? Hvorledes er forholdet hos de arter, inden for hvilke de nordligere populationer trækker længere end de sydlige populationer? Og hvorledes hos arter, der tilsyneladende stedvis er på et overgangsstadium fra at være træk- til at blive standfugle, saasom hættemåge, solsort o. s. v.? Kan massevandringen af arter som steppehøns, nøddekrige, korsnæb o. s. v. forklares ved hjælp af undersøgelser i den af Rowan angivne retning; kan hungerår f. eks. forårsage forøget aktivitet i opsøgningen af føde og dermed vække vandretangen? Er svingningerne i ankomsttiderne om foråret og i borttrækstiden om efteråret hovedsagelig fysiologisk bestemt? Hvorledes kan trækbevægelsen i Nordeuropa — mod Vest — af mange arter forenes med den fremsatte teori? Hvorledes er forholdet hos arter, der krydser æquator og overvintrer på den sydlige hemisphære? Er de mon i en stadig vandretilstand? Er endvidere det interstitielle væv vedvarende virksomt hos arter, der som f. eks. rødbrun kobbersneppe og spidsand øjensynligt stadig for i hvert fald en del individers vedkommende er på vandring vintertiden igennem? Er primært palæarktiske arter eller meget nærstående racer af disse oprindeligt eller endnu den dag i dag blevet ynglefugle i Syd-Afrika på grund af, at rytmen ved ophold på den sydlige hemisphære så at sige er blevet vendt om? Hvorledes stiller forholdet sig med mange af de andre vandrende dyr, fisk f. eks.?

Forhåbentlig vil vi opleve i fremtiden at se, om den fremsatte teori kan opfylde nogle af de løfter, som den tilsyneladende i øjeblikket byder os.

Å. Vedel Tåning.

JOHAN MOGENSEN: ARGENTINAS DYR.

København. Græbes Bogtrykkeri. 1930.

I et Værk paa omtrent 400 Sider har Forfatteren meddelt sine Erfaringer med Hensyn til Argentinas Fugleverden. I mere end 20 Aar har han opholdt sig i dette Land som Jæger og Samler af Pattedyr og Fugle for en stor argentinsk Privatsamling og for flere offentlige Museer i Syd- og Nordamerika samt i Europa, blandt andet Britisk Museum. Hovedvirksomheden er faldet i Provinsen Tucuman i Argentinas nordvestlige Del, et væsentligt tropisk Omraade, men desuden er foretaget talrige Rejser til de nærliggende Andesbjerge og mere langtgaende Ekspeditioner til fjernere Dele af det store Land, hvor Naturforholdene nødvendigvis maa arte sig højst forskelligt, saaledes til Provinsen Misiones i Nordøst ind mod Brasiliens Grænse, der væsentligt er et skovklædt Land, og til Patagonien, som i skarp Modsetning hertil er et tørt, aabent Land med

et koldt, stormfuldt Vejrlig. To Gange er Ildlandet besøgt med længere Ophold i Indsamlingsøjemed.

Bogen er delt i to Afsnit. Det første er en overordentlig livlig og interessant Skildring af Forfatterens mange Samlerejser og de ofte vanskelige Vilkaar, under hvilke saadan Virksomhed maa foregaa. Udfra et grundigt Kendskab til Landets Fauna og med god Adgang til udmærkede, literære Hjælpemidler og Sammenligningsmateriale synes navnlig Andesbjergenes nordlige Dele at være systematisk undersøgte med talrige Ekspeditioner. Inden for mange Fugleslægter eksisterer her en særlig Højfjældsfauna, bunden til Lokalteter mellem 3000 og 5000 m over Havet, helt op til Snegrænsen. I disse Højder, der væsentligt er tørt, stenet Terræn med talrige Saltsøer og med et alt andet end behageligt Klima med Nattefrost hele Aaret igennem, lever blandt andet flere Arter af Vadefugle, som slet ikke findes i lavere liggende Egne, saaledes en Klydeart, *Recurvirostra andina*, en Præstekrave, *Ægialitis occidentalis*, og flere andre, ligesom den ejendommelige *Attagis Gayi*, der i Form og Farve ligner en Rype i Sommerdragt, men anatomisk er en Vader. I disse Egne maa al Rejse foregaa med Heste og Muldyr. Ligeledes er der gode Skildringer fra Patagonien og Ildlandet, saaledes af Pingvinkolonierne. Landets Pattedyr omtales særdeles oplysende, uden at der her er tilsigtet nogen egentlig Oversigt. Selv uden større Kendskab til eksotisk Ornithologi vil de velskrevne og underholdende Skildringer kunne læses med Udbytte af alle.

Bogens andet Afsnit er en systematisk Oversigt over alle de Fuglearter og Racer, som Forfatteren har indsamlet under sit mangeaarige Arbejde i Landet, og da Bogen til Slut har en Liste over de Arter, som af andre er fundet i Argentina, men som Mogensen ikke selv har truffet, ses det, at det er lykkedes for ham at faa det meste med, naar undtages enkelte Grupper med særligt Opholdsomraade, saasom Pingviner og Stormfugle; forøvrigt vil Landets vældige Størrelse og Naturforholdene jo altid vanskeliggøre fuldstændige Undersøgelser; der paapeges ogsaa i Værket, at nye Fund af Arter og Racer stedse vil kunne ventes. I Følge Dr. Dabbenes Katalog fra 1908 er der paavist 847 Arter inden for Argentinas Grænser; men meget nyt er antageligt kommet til siden da. En Del af Faunaen er overvintrende Trækfugle fra Nordamerika; nogle gaar helt ned til de sydligste Egne. Blandt Landets egen Fauna, Ynglefuglene, er blandt andet Gæs, Ænder, Duer og Rovfugle rigt repræsenterede. 19 Kolibriarter opføres som indsamlede. Mange Fuglearter og Racer er af Forfatteren paavist som nye inden for Landets Grænser, og adskillige er paa Basis af hans Materiale opstillet som nye, ikke hidtil kendte Former.

Man læser med Glæde, at Kondoren endnu kan ses i nogenlunde Antal, og at professionelle Kondorjægere synes at være forsvundne.

Hver Art er kun beskrevet meget kortfattet; men biologiske Forhold omtales ofte mere indgaaende.

Selv om navnlig Smaafuglene staar Europas Fauna fjernt og

kræver betydelige Specialkundskaber for at studeres indgaaende, vil dog sikkert enhver, der har Interesse for Fugle og i det hele taget for Naturen, kunne have Udbytte af at stifte Bekendtskab med Bogen. Den er gennemillustreret med Fotografier og Tegninger, de sidste for de flestes Vedkommende Skitser af Forfatteren.

Glædeligt er det at se en dansk Ornitholog tage en Opgave som den foreliggende op til Behandling og derved forøge dansk ornithologisk Litteratur paa Omraader, der ellers kun er lidet opdyrkede herhjemme.

Bogen faas hos Forfatteren, Skelhøje Station, Jylland; Prisen er 25 Kr.

A. Jørgensen.

IVAR HORTLING: ORNITHOLOGISK HANDBOK.

Helsingfors 1929—30. 1200 S. Pris 35 Kr.

Ivar Hortling, Redaktør af det finske ornithologiske Tidsskrift, har i dette Arbejde givet en fortræffelig Haandbog over Finlands og dermed hele Nordens Fugleverden. Det er ikke en Bog til Morskabslæsning, men et Værk, hvor der paa en overskuelig Plads er samlet en uhyre Mængde Kendsgerninger. Man faar nøje Besked om hver enkelt Art; smaa veladskilte Afsnit giver Besked om dens Ydre, dens Stemme, Yngleforhold, Føde, Udbredning og Træk. Ved Slutningen af hver Art findes Redegørelse for dens Navne paa forskellige Sprog og Betydningen af det systematiske Navn. Beskrivelsen af Fuglene er meget nøjagtig; foruden Omtale af Fjerdragten i alle Aldre gives Maal for Fuglens enkelte Dele.

For hver Art er der et Afsnit, der hedder »Særpræg«, og i dette gøres der Rede for, hvad der er ejendommeligt for Arten; herunder gengives dens Stemme, saavel Sangen som Fuglens forskellige Lyde, saa indgaaende, som jeg ikke kender det andetstedsfra; det er øjensynlig et Felt, hvor Forfatteren har gjort yderst grundige Førstehaandsstudier.

Billedstoffet er Bogens svageste Punkt; det bestaar af Fotografier i lille Format af udstoppeede Fugle; man vilde næppe have savnet det, hvis det havde været udeladt.

Af Bogen er de fire Dele udkommet; naar det femte, afsluttende Hæfte kommer, vil Nordens ornithologiske Litteratur være beriget med en Haandbog, hvoraf enhver, der giver sig af med Fugle, vil kunne høste megen god og paalidelig Kundskab.

O. Helms.

PAUL ROSENIUS: SVERIGES FÅGLAR OCH FÅGELBON. BD. I—III.

C. W. Gleerups Forlag, Lund.

Det er fjorten Aar siden, jeg første Gang skrev en Anmeldelse af Rosenius's Værk, som da var begyndt at udkomme. Nu foreligger tre store Bind af dette Arbejde, i hvilke Forfatteren med sin

ypperlige Sprogkunst, sine rige Erfaringer og sine fortræffelige Fotografier giver en Beskrivelse af sit Fædrelands Fugle paa en Maade, som vel i den hele ornithologiske Litteratur er ret enestaaende. Billedgrundlaget dannes af Forfatterens mesterlige Fotografier, ypperligt reproducerede paa fineste Illustrationspapir. For hver Art er der tre Billeder: Landskabet, hvor Fuglen bygger, Redens Omgivelser og selve Reden med Æggene. Til Nydelsen af de beundringsværdige Fotografier kommer, at Skildringen af Fuglenes Liv er skrevet med Rosenius's blændende Behandling af Sproget, som gør det til en Glæde at læse Værket.

Nogen Beskrivelse af Fuglenes Ydre findes ikke, men det erstattes af de ypperlige Billeder, som ledsager Teksten. Det er Farvetryk efter Dr. Svenanders malede Tavler, og her er intet sparet. Paa hver Tavle — i stort Kvartformat — findes kun en Art gengivet. Tegning og Farver er fortræffelige, og Reproduktionen saa nær det fuldkomne, som det kan naas.

Det er beundringsværdigt, at Forfatteren, der er praktiserende Læge i Malmø, har formaaet at faa fuldført de første tre Bind af Værket, og man maa oprigtig haabe, at det vil lykkes ham inden for længe at faa ogsaa de to resterende Bind færdige; Sverige vil da have et Værk om Fugle, som ethvert Land maa misunde det.

O. Helms.

SOPHUS AARS: FUGLEBOKEN, TREDJE SAMLING.

111 S. I. W. Cappelen. Oslo. 1929.

Forfatteren fortsætter i denne lille Bog sin Skildring af almindelige norske Fugle og deres Liv, og Hovedvægten er lagt paa det sidste, som han kender saa godt fra et langt Livs Iagttagelser. Hvad der i Bogen berettes om de forskellige Arter, som Tranen, Graaanden, Bynkefuglen og Skovpiberen, kan læses med Fornøjelse af enhver, og de, som selv kender Fuglene, vil ofte nikke genkendende og sige: »Ja, det er rigtigt, saaledes bærer Fuglen sig netop ad«.

O. Helms.